

Senfoni No.31, Re Majör (KV297-300a) (Paris)

Work Title	Symphony No.31
Alternative Title	Paris Symphony
Composer	Mozart, Wolfgang Amadeus
Opus/Catalogue Number	K.297 ; K ⁶ .300a
Key	D major
Movements/Sections	3 movements
	I. Allegro assai
	II. Andante
	III. Allegro
Year/Date of Composition	1778
Composer Time Period	Classical
Piece Style	Classical
Instrumentation	orchestra
	2 flutes, 2 oboes, 2 clarinets, 2 bassoons
	2 horns, 2 trumpets, timpani, strings

Mozart'ın 1764-88 yılları arasında 41'e kadar numaralananlarla birlikte sayısı 56'ya ulaşan senfonileri içinde klarinete yer verdiği eserler çok azdır, sayısı ancak üçü bulur: İli No.3 (KV18) 1764'te, sonuncusu No.39 (KV543) 1786'da bestelenen senfonilerde orkestraya iki klarinet katan Mozart, Paris Senfonisi adıyla anılan ve 1778'de bestelediği No.31 Senfonisi'nde bu çalgıyı yine iki tane olarak kullanmıştır. Bu senfonisini iki klarinetten başka iki flüt, iki obua, iki fagot, iki korno, iki trompet, timpani ve yaylı çalgılar için yazmıştır.

30. Senfoni'sinden beş yıl gibi, onun için uzun sayılan bir süreden sonra yazılan bu senfoniden önce Mozart, birkaç opera, mes, kilise müzikleri, keman ve piyano konçertoları, serenadlar, divertimentolar, keman ve piyano sonatları, flütlü kuartetler bestelemiştir.

Mannheim'dan arkadaş olduğu ve Paris'te kendisine çok yardım eden Baron Molchior Grimm'in söylediği gibi insanları kullanmasını bilmeyen Mozart, Eylül 1777'de annesiyle Salzburg'dan ayrılmış, 23 Mart 1778'de üçüncü kez Paris'e gelmişti. Artık harika bir çocuk olmayan 22 yaşındaki Mozart burada, hayatının en acı deneyimlerini yaşadı. Paris'te

Gluck ile Piccini taraftarları arasındaki opera kavgası sürüyor, kimse başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Paris'in müzik ortamını beğenmeyen Mozart, bunu babasına mektupla da iletmişti. Leopold Mozart, oğluna verdiği yanıtta, belki de Parisli müzikseverlerin gürültülü senfonilerin taraftarı olduğunu yazmıştı: "Her şey gürültü, kalanı da şüphe uyandıran hile. Orada, burada iyi bir fikir gelirse bile, o da gereken yerde değildir!"

Paris'te daha önce de pek ilgi görmeyen, yedi yaşında Kral XV. Louis'in huzurunda çalan Mozart, on yaşında yine Versailles Sarayı'nda hem çalmış hem de şarkı söylemiş; Baron Grimm çocuk Mozart'ın gelişmesini izlemişti. Grimm, bu kez yetişkin bir genç olarak Paris'e gelişinde Mozart'a yine yardım etti, kentin ünlü Concerts Spirituels'in müdürü Josephe Legros ile tanıştırdı. Legros ondan Ignaz Holzbauer adlı besteci ve şefin Miserere'sine yeni koro parçaları yazmasını istedi. Buna çok sevinen Mozart da, onun beğenmediği bu eser için Mart sonunda sekiz parça (KV297a=Anh.1) yazdı (bu parçalar günümüzde kayıptır).

Daha sonra, Nisan ayında dört üfleme çalgı için – yine kaybolan ve XIX. yüzyılda başka bir kopyası bulunan – bir snfonia concertante

)KV297b=Anh.9) besteleyen, bunu Legros'ya sunan ve onun "Dört tane solisti nereden bulacağım" diyerek notaları bir kenara atmasına üzülen Mozart, aynı günlerde bir flüt-arp konçertosu (KV297c=299), bir flütlü kuartet (KV298), bir Fransız aryası üzerine piyano için 12 varyasyon (KV299a=354) ve Paris Operası'nın bale yöneticisini etkilemek için bir bale müziği (KV299b=Anh.10), bir bale intermezzosu (KV299c), gavotte (KV300) gibi eserler de yazdı.

Nisan ayında babasına gönderdiği bir mektupta "Onların müzik anlayışına kızıyorum: Bravo! Bravissimo! Diye bağırıp elleri kızarıncaya kadar alkışlıyorlar. En çok da bu Fransız beylerin, iyi müzik yerine başka şeylerle uğraşmalarına kızdım. Ama müzikleri pek o kadar da kötü değil. Ancak Fransız bayanlar İtalyan aryalarnı bağırarak mahvediyorlar!" diye yazıyordu.

Mozart kentte pekiyi karşılanmamış, Holzbauer parçalarına da kimse aldirmamıştı. Parislilerin kendisini övmelerini beklemediğini belirten ve bu arada kendisine önerilen Versailles organistliğini de reddeden Mozart, onların sosyete kurallarına da uymuyor, bu nedenle de Baron Grimm'i kızdırıyordu.

Parisliler hep forte yerlerde alkışladıkları için, özellikle "gürültülü" yazdığı Re Majör No.31 Paris Senfonisi, Concert Sprituels'de yorumlandı. 12 Haziran 1778 günü tamamladığı sanılan Re Majör Senfoni'si de (No.31, KV300a=297), türlü entrikalara karşın, 18 Haziran günü Concerts Spirituels'de çalındı. 16 ay evden, babasından uzakta kalacak olan ve onunla tüm duygularını mektuplarla paylaşan Mozart şunları yazmıştı : "Akli başında az sayıdaki Fransızın beğeneceğinden eminim. Aptallara gelince, senfonimin onların hoşuna gidecek niteliklere

sahip olmaması da büyük bir felaket değil. Eşekler bile hoşlarına giden, kendilerine uygun bir şeyler bulacak!"

Gerçekten de senfoninin ilk ve son bölümleri alkışlandı, tekrar ettirildi. Ancak ağırca (andante) orta bölümünü pek beğenmeyen müdür Legros ondan, kısaltma yapmasını, yeni ve daha canlı bir bölüm yazmasını istedi. Hasta ve ateşli annesi 3 Temmuz'da ölecek olan Mozart bunu da üstlendi ve yeni bir "andante" hazırladı. 9 Temmuz'da babasına şöyle yazıyordu: Andante, Legros'yu mutlu edecek kadar şanslı olamadı. Çok fazla modülasyonlu ve uzun oluşunu söylüyor. Tabii buna da, dinleyicilerin bu bölümü çok gürültülü alkışlamamaları neden oldu. Halbuki benim Andante'm, tüm müzikten anlayanların, sevenlerin ve dinleyicilerin çoğunluğunun kabul ettiği gibi en beğenilen kısımdır ve Legros'nun söylediğinin tam aksine, kısa ve doğaldır. " aslında senfoni beğenilmiş, hatta Londra'da 26 Haziran 1778'de yayımlanan Le Courier'de l'Europe gazetesindeki övgülere Mozart çok sevinmişti. 15 Ağustos 1778 günü Andante'siyle yeniden çalınan eser, daha sonra da uzun yıllar Paris programlarındaki yerini koruyacaktı.

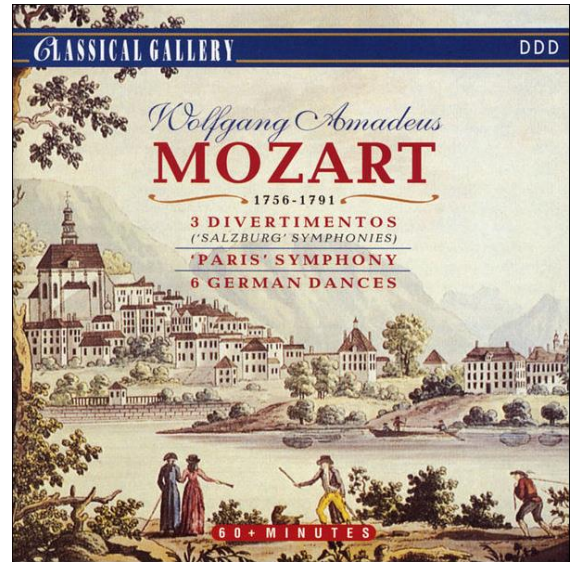
Mozart mektubunda 18 Haziran konserinden önceki genel provada olanları şöyle anlatır: "Hemen, ilk Allegro'nun ortasındaki – hoşlarına gideceğini önceden bildiğim – pasajda tüm dinleyiciler coştı ve büyük bir alkış koptu. Aslında yazdığımın nasıl bir etki yapacağını bildiğim için, bunu bir daha kullandım ve Da Capo'ya geçtim. Andante de beğenildi, ama özellikle son Allegro hoşlarına gitti. Burada da, ilki gibi, tüm çalgılarla genellikle unison başlangıç yerine yalnızca iki kemanla, hafif (piano) şekilde sekiz mezür gittim; sonra hemen güçlü (forte) sürdürdüm. Beklediğim gibi dinleyiciler piano'da "şışışış" derken, forte'de alkışa başladılar." Gerçekten de, hem üfleme çalgıların çokluğu nedeniyle biraz gürültülü bir etki yaratan, hem de ustaca,

akıllıca planlanması ve işlenişiyile ilgi toplayan bu parlak senfoni hakkında T. de Wyzewa ve G. de Saint-Foix'nın 1912'de Paris'te yayımladıkları dört ciltlik Mozart biyografisinde bu eserin, Salzburg bestelerinin parfümü olan eski sevimlilikten uzaklaştığını belirtir.

Böylece Paris Senfonisi adını alan eser, Berlin ve Salzburg baskılarında, Paris'te yayımlanan notanın Andante'sinden başka bir Andante içerir; bu nedenle de hangi Andante'nin ilk olduğu bilinmediğinden, günümüzde bazı kayıt firmaları eserin kaydını – biri altı buçuk, diğeri üç buçuk dakika süren – şekilleriyle gerçekleştirir.

Senfoninin oldukça çabuk (allegro assai) tempoda, re majör tonda ve 4/4'lük ölçüdeki 1. bölümü Mannheim stilinde bir unison forte girişle başlar, hemen birinci tema sergilenir. İkinci tema ise daha canlıdır. 2. bölüm ise 6/8'lik ölçüde, ağırca (andante) tempodadır. Sol majör tonda giren üfleme çalgılar – Salzburg baskısındaki 98 mezürlük uzun versiyonda – forte olarak temayı duyurur. 58 mezür süren Paris baskısında ise andante, 3/4'lük ölçüde, hafif (piano) sesli yine aynı notalarla, ancak tekrarlı biçimde girer. Eşliğindeki birinci kemanların başlattığı 3. bölüm, çabuk (allegro) tempoda, re majör tondaki, 4/4'lük ölçüdeki dinamik final ise, türlü sürprizlerle, yaylıların neşeli kadanslarıyla, kreşendolarla bu geniş kadrolu orkestra tarafından gürültülü sergilenir. Bu arada, orkestradaki viyolonsel ve bas partilerinin ayrı ayrı belirtilmesiyle gerçek bir yaylı çalgılar beşlisi de oluşturulmuştur.

Süre 17'

– Aktüze İ. Müziği Okumak. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.

Kazım Çapacı